

ב"ה

התקשרות

קונטרס שבועי לאנ"ש חסידי חב"ד לחיזוק ההתקשרות
לכ"ק אדמו"ר רבי מנחם מענדל בהרה"ק רלו"י מליובאוויטש
זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

שיחות • אגרות • פניני חסידות לפה"ש • הלכות, מנהגים וטעמיהם • ניצוצות • זמנים

תתקנה

ערב שבת קודש
פרשת חיי־שרה
כ"ד במרחשוון ה'תשע"ג

יוצא־לאור עלידי
מכון ליובאוויטש שעליד
צעירי־אגודת־חב"ד באה"ק ת"ו – המרכז

עצמו – ישתדלו כל אחד ואחת בהפצת המעיינות
חוצה, לפעול על עוד יהודים שיעשו כן.

יום שישי
ב' כסלו

יום חזרת הספרים של ספריית אגודת חסידי
חב"ד למקומם האמיתי ב־770, בשנת תשמ"ח.

נשיאינו, מחולק לימי חודש כסלו, צפת ה'תש"ס.

טוב – מתורתם של שלושת אבות החסידות:
הבעש"ט, המגיד ואדמו"ר הזקן, ומה טוב – שבכל
יום יוסיפו בלימוד, הן בכמות והן באיכות, החל
מהעניין שהזמן גרמא – תורתו של כ"ק אדמו"ר
האמצעי, שהיא באופן ד"רחובות הנהר" כולל
ובמיוחד – בספרים החדשים שנדפסו לאחרונה,
ומצווה גוררת מצווה – מתורתם של כל הנשיאים,
ועד לתורתו של נשיא דורנו¹⁴. ונוסף על הלימוד

14) וכבר יצא לאור ילקוט מותאם להצעה זו: "ילקוט רבותינו

לזכות

אנשי החסד הדגולים

הרה"ח ר' אברהם משה דייטש והרה"ח ר' גבריאל גופין שיחיו
ולע"נ האחים הרה"ח ר' זלמן יודא ור' יוסף יצחק,
בני הרה"ח ר' שלום ישעי' ע"ה דייטש

מורה שיעור ללימוד היומי ברמב"ם

כ"ד במרחשוון ה'תשע"ג - ב' בכסלו ה'תשע"ג

יום	יום בחודש	ג' פרקים ליום	פרק א' ליום	ספר-המצוות
ו'	כ"ד במרחשוון	הלכות גזילה ואבידה פרק ז-ט.	ה'ל' יבום וחליצה.. בפרקים אלו. פרק ח.	מל"ת רסה.
ש"ק	כ"ה במרחשוון	פרק י-יב.	ה'ל' נערה בתולה.. בפרקים אלו. פרק א.	מל"ת רסו.
א'	כ"ו במרחשוון	פרק יג-טו.	פרק ב.	מ"ע קצד.
ב'	כ"ז במרחשוון	פרק טז-יח.	פרק ג.	מל"ת רסט. מ"ע רד.
ג'	כ"ח במרחשוון	הלכות חובל ומזיק.. בפרקים אלו. פרק א-ג.	ה'ל' סוטה.. בפרקים אלו. פרק א.	מ"ע רלו.
ד'	כ"ט במרחשוון	פרק ד-ו.	פרק ב.	מ"ע רלו.
ה'	א' בכסלו	פרק ז-ח. הלכות רוצח ושמירת נפש.. בפרקים אלו. פרק א.	פרק ג.	מ"ע רלו. מל"ת רפט. רצו [רצה*].
ו'	ב' בכסלו	פרק ב-ד.	פרק ד.	מ"ע רכה. מל"ת רצה [רצו**].

זמני השבוע*

תאריך	עלות השחר**		זמן ציצית ותפילין	זריחת החמה	סוף זמן ק"ש	חצות היום והלילה	מנחה גדולה	שקיעת החמה***	צאת הכוכבים
	120 ד'	72 ד' לפני הזריחה							
ו', כ"ד במרחשוון	4.03	4.50	5.12	6.12	8.43	11.24	11.54	4.44.4	5.10
ש"ק, כ"ה במ"ח	4.04	4.51	5.13	6.13	8.43	11.25	11.55	4.43.7	5.09
א', כ"ו במרחשוון	4.05	4.52	5.13	6.13	8.43	11.25	11.55	4.43.1	5.08
ב', כ"ז במרחשוון	4.05	4.52	5.14	6.14	8.44	11.25	11.55	4.42.4	5.08
ג', כ"ח במרחשוון	4.06	4.53	5.15	6.15	8.45	11.25	11.55	4.41.8	5.07
ד', כ"ט במרחשוון	4.07	4.54	5.16	6.16	8.45	11.25	11.55	4.41.3	5.07
ה', א' בכסלו	4.07	4.55	5.17	6.17	8.46	11.25	11.55	4.40.7	5.06
ו', ב' בכסלו	4.08	4.56	5.17	6.18	8.46	11.25	11.55	4.40.2	5.06

* הזמנים מתייחסים לאזור המרכז. באזור ההרים והעמקים יש שינויים שעשויים להגיע למספר דקות.
 ** לגבי זמן עלות השחר הנהוג בחב"ד קיימות שלוש דעות. הבאנו את הזמנים לפי הדעה המוקדמת ביותר והמאוחרת ביותר, וראוי להחמיר לפי העניין.
 *** זמני השקיעה כאן הם לפי השקיעה הנראית. אולם אדה"ז בסידורו (יסדר הכנסת שבת) מכיר בשקיעה האמיתית, המאוחרת ממנה "בכמו ארבע מינוטין" (לשון אדה"ז שם. שיעור התלוי במיקום ובעונות השנה).

זמני הדלקת הנרות וצאת השבת

פרשת	ירושלים	תל-אביב	חיפה	באר-שבע
חיי שרה	4:08	4:22	4:12	4:26
תולדת	4:04	4:18	4:08	4:22

עורך ראשי: **מנחם מענדל ברוד** • עורך: **נחמיה קפלון** • הגהה: **יוסף יצחק אולידורט**
 מו"ל: מכון ליובאוויטש שעלייד צעיריאגודת חב"ד באה"ק ת"ו - המרכז
 יו"ר: הרב **יוסף יצחק הכהן אהרונוב**
 כתובת: ת"ד 14 כפר-חב"ד 60840, טל' 03-9607588, פקס: 03-9606169
 אינטרנט: www.chabad.org.il דואר אלקטרוני: chabad@chabad.org.il ISSN 0793-7474

לילד בהגיעו לגיל שלוש, תידחה למחרת.⁹

שחרית: יעלה ויבוא. חצי הלל.

אומרים את ההלל כסדר התפילה, והמאחרים לתפילה בציבור לא יאמרוהו לפני התפילה או בתוך פסוקי-דמזמרה, כי אמירתו על הסדר חשובה יותר מאמירתו בציבור.⁷

בסיום ההלל אומרים: "יהללך ה' אלוקינו כל מעשיך" בהשמטת תיבת 'על'. מיד לאחר מכן, אומרים: "ואברהם זקן... זבדיה...⁸ - כל זאת יחד

'קיצור הלכות משו"ע אדה"ז, מפני שבעש"ק יש להקל בפרט זה. (6) ראה 'שערי הלכה ומנהג' או"ח ח"ב עמ' שב שדן בזה, ומסיים: "ולדעתי יש לעשותה (תיכף) לאחר ראש-חודש". וכן במענה שלאח"ז. סיבת הזריזות בזה, ראה שם עמ' שא.

(7) בשנים הראשונות סיפר הרה"ח ר"ל ש"ל גורנר בשם הרבי בשם אדמו"ר מהור"י צ"ב בשם אדמו"ר מהורש"ב, שאין לומר הלל שלא כסדר התפילה, כי אחר-כך, כשיתפלל שמו"ע ללא הלל, יהא זה כמו 'אן אַלטע געבאַקענע בולקע' [=חלה ישנה שנאפתה מזמן]. וראה כף-החיים ס'ל תכב ס"ק לח בשם שלמי ציבור: "ואין דעת האר"י זלה"ה נוחה... לומר דברים שלא כסדרן". זאת למרות שעל-פי הגנלה פסק אדה"ז ס'ל תפח ס"ג לומר הלל עם הציבור גם אם הוא קודם התפילה, כשם שפסק בס"ל נב ס"א לדלג בפסוקי-דזמרה כדי להתפלל בציבור, ולמעשה נמנעים מזה לגמרי כמבואר באג"ק חט"ו עמ' קע וח"ח עמ' פא. ועיי"ש ח"ז עמ' סז, שאף שרבותינו נשיאנו היו מאריכים הרבה בתפילת שבת, הנה בימי טוב היו מסתדרים באופן שגמרו תפילת השחר עם הציבור ואמרו הלל עמהם, ע"כ. ולכאורה כך נהגו גם בראש-חודש (ראה סה"ש תש"ע עמ' 11. 'רשימות היומן' עמ' רז). וע"ע בס' 'דיני ומנהגי ר"ח - חב"ד' עמ' נה.

(8) א' בס' שער הכולל ס"פ לו ביאר דברי אדה"ז ("ויאמר...") שצריך לבטא שם זה בפה, אף שע"פ האר"י ל' נוהרים מלהזכיר שמות-מלאכים (שער המצוות פרשת שמות. ס' שמירת הגוף והנפש ס' צ"ג, ושל"ג וגם בתפילה, כמו ביה"ר שלאחר התקיעות - מטה אפרים ס'ל תק"צ סל"ו, קיצור שו"ע ס'ל קכט סעיף טו), כי שם 'זבדיה' הוא גם שם אדם בתנ"ך (עזרא ח,ח ועוד).
 (ב) פשטות לשון המקובלים היא שיהו שם של הקב"ה (ואכן בספרו של הרב ראובן מרגליות 'מלאכי עליון' המביא את כל המלאכים לפי סדרי א"ב, טובים ורעים בנפרד, לא נזכר שם זה כלל). מאידך בס' אמרי פינחס השלם (ליקוט דברי הרה"ק ר' פנחס מקוריץ נ"ע) אות תנא, כתב שהוא שם מלאך.

(ג) ע"פ הכוונות שבס' משנת חסידים וכו' משמע שאות ב' של 'זבדיה' צ"ל מנוקדת במקץ (שלא כפי שמופיע בתנ"ך בשם הנ"ל), ומה שלא ניקד זאת אדה"ז - י"ל שהוא כדי שיהא שווה לכל נפש, בכל ניקוד, ויודעיה"ן ינקדו זאת כפי ידיעתם (כל אלו - ע"פ סידור רבינו הזקן עם ציונים והערות' עמ' תנא, ובקונטרס 'לוח השמטות ותקונים' שלו לעמ' זה). וא"כ עדיף לחזור ולהדפיסו כפי שהיה, ללא ניקוד.

אומרים שלוש פעמים⁹. גם הש"ץ אומר זאת לפני קדיש תתקבל.

חודש כסלו: חודש כסלו הרי בכלל מוצלח יותר מאשר החודש שלפניו ושלאחריו¹⁰. מצד ריבוי הימים טובים שבו נעשה כל החודש כמו יום-טוב, ועד שפועל גם בחודש מרחשוון שלפניו (שאין בו אפילו יום-טוב אחד) שנחשב כמו ערב-יום-טוב¹¹.

"נחיצות גדולה לנצל את חודש כסלו להפצת שיטת חסידות חב"ד. ובפרט החל מהימים 'י בכסלו, י"ט בכסלו ואילך, וסידור הדברים בפרסום המתאים. ולא רק בהנוער החרדי בלבד, אלא גם זה שלעת-עתה עדיין אינו חרדי, הנמצא לעת-עתה 'חוצה'¹²."

שתי הצעות שהציע כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו לחודש זה¹³:

(א) בהתאם לזה שחודש כסלו הוא "חודש חסידי", לבטא זאת בכך שבמשך החודש יערכו התוועדויות חסידיות בכל מקום ומקום, הן לאנשים והן לנשים (כמובן, בנפרד), וכדאי גם לצרף את הטף. בהתוועדויות אלה ידברו דברי תורה ויעודדו להוסיף בלימוד התורה, נגלה וחסידות, ובהפצת היהדות והמעיינות חוצה. ובמיוחד - בימים טובים החסידיים דחודש זה, החל מ"י כסלו ואילך בכל יום, בכל מקום וחוג לפי עניינו, עד להתוועדות הכי גדולה ביום י"ט כסלו, ראש-השנה לחסידות, וכפעולה נמשכת - גם בימים שלאחרי זה, ובפרט בימי חנוכה, סיום החודש.

(ב) בכל יום בחודש כסלו ילמדו כל אחד מהאנשים הנשים והטף (ומה טוב - ברבים, בעת ההתוועדויות הנ"ל וכיוצא בהן) עניין (נוסף) בתורת החסידות, מתורתם של כל אחד מרבותינו נשיאנו [הן של כל אחד מהם בנפרד, והן כפי שהם קשורים יחד ומהווים המשך זה לזה], ומה

(9) היום-יום, א' דר"ח חשוון. ספר-המנהגים עמ' 36.

(10) מענה לעניין קביעת זמן לטיפול רפואי - לקוטי שיחות כ"ט ע"ע 569.

(11) סה"ש תשמ"ט ח"א עמ' 78 ובהערה 1.

(12) אגרות-קודש ח"ה עמ' כט-ל.

(13) ספר-השיחות תשמ"ט ח"א עמ' 85 ועמ' 97.

הלכות ומנהגי חב"ד

שבת קודש, פרשת חיי שרה
כ"ה במרחשוון, מברכים החודש כסלו

יום חמישי
א' בכסלו – ראש חודש

[פירוט מנהגי שבת מברכים נדפס לאחרונה ב'התקשרות' לשבת בראשית, גיליון תקנ"א]. אמירת תהילים בהשכמה. אחר כך ילמדו כשעה מאמר חסידות, ואחר כך התפילה. ברכת החודש: המולד – ביום רביעי לפנות בוקר, בשעה 3:25 ו-10 חלקים. מברכים "ראש חודש כסלו – ביום החמישי". אין אומרים "אב הרחמים". יום התועדות.

"בשבת זו צריכים להתחיל כבר בהכנות הדרושות לקראת "מבצע חנוכה", כדי שיוכלו לארגן מבעוד מועד ש"מבצע חנוכה" יהיה באופן של "שטורעם", ובאופן ד"לכתחלה אריבער". ומכיוון שכל ענייני החודש כלולים ב"ראש חודש", ובפרט כאשר מדובר אודות חנוכה שהוא בסוף חודש כסלו – "נעוץ תחילתן בסופן וסופן בתחילתן" – אזי צריכים להתחיל בכל עניינים אלו מראש חודש כסלו, ולכן צריכים לעורר אודות עניין זה בשבת מברכים חודש כסלו!.

יום רביעי

כ"ט במרחשוון – ערב ראש חודש

היום יש להוסיף בנתינת צדקה יותר מהרגיל.² בתפילת מנחה אין אומרים תחנון.

(1) 'התועדות' תשמ"ג ח"א עמ' 514, ובכ"מ.

(2) 'התועדות' תשמ"ו ח"ג ס"ע 593. וראה המובא בגיליון שבת בראשית (תקנ"א) הערה 23.

היום הבהיר "ראש חודש כסלו". עורכים התועדות חסידית, לרגל היום בו נפא כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו ממחלתו בשנת תשל"ח ויצא לביתו.³ [כמה ממנהגי ראש חודש נדפסו לאחרונה ב'התקשרות', לשבת בראשית. כאן נזכרו עוד כמה מנהגים]. בתפילת ערבית בליל ראש חודש טופחים על השולחן כדי להזכיר לציבור לומר "עלה ויבוא". מנהג הנשים שלא לעשות מלאכות מסוימות בראש חודש.⁴

תספורת: נוהגים שלא להסתפר (ושלא ליטול הציפורניים) בראש חודש.⁵ גם תספורת מצווה

(3) לאחר האירוע שהיה בשמיני עצרת באותה שנה. פרשת הדברים בארוכה בקונטרס 'ראש חודש כסלו' (הוצאת 'פרצת', כפר"ח"ד תנש"א). סעודת ההודיה התקימה רק ב'זאת חנוכה'. כן חובר לכבוד העניין 'מארש' מיוחד (ע"י הרה"ח ר' פייטל של' (ברצ"ל) הלוי לוי. כנראה, הושר לראשונה בר"ח כסלו תש"מ) ה'מארש' מופיע בקלטת שמע של 'ילדי ליובאוויטש – לונדון' בשם "מי ארמיה", צד א.

(4) שו"ע ורמ"א ס"י תיז"א, שהפרטים תלויים במנהג המקום. יש מקומות שאסרו תפירה [ב'תורת מנחם – התועדות' תשד"מ ח"ב עמ' 948 מודגשת מלאכה זו, וצוין לתשב"ץ ח"ג ס' רמז]. סריגה, כיבוס (ידי), וגיוץ שלא לצורך היום (ראה שם: שערי תשובה ס"ק ג. כף החיים ס"ק ללב. אשל-אברהם להרה"צ מבוטשאטש). ובערוך השולחן שם ס"י כתב ש"אצלנו" נשים העוסקות באומנות – עושות מלאכה, שלא קיבלו עליהן להפסיד פרנסתן (ואצ"ל ביחס למלאכות הקשורות בחינוך, ראה ס' חול' המועד כהלכתו, פרק ו, סעיף עה).

(5) מפני חשש סכנה, כי כן הזהיר רבי יהודה החסיד [בצוואתו אות מח], שו"ע אדה"ז ס"י רס ס"א. ומה שלא הביאו המ"א ואדה"ז שם את נטילת הציפורניים, ביאר במילואים (א) לסי' זה בסר"ס

הגאולה לא תתעכב אף לא רגע אחד מיותר

- שני הסברים מדוע נזקק אליעזר עבד אברהם לקפיצת הדרך • ההסבר השני הוא החסיד, שבו ניתן לראות את 'נשמת' התורה – מעלת לימוד פנימיות התורה • אולם ההוראה היא לכול, גם למי שעדיין אינם לומדים פנימיות התורה: אין להתיימש מעיכוב הגאולה, מכיוון שהקב"ה לא ישאיר יהודים בגלות אף לא רגע אחד מיותר! • משיחת כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו

א. הפעם הראשונה שהתורה מספרת בפירוש אודות שידוך וחתונה, היא, בפרשת השבוע – בנוגע לחתונת יצחק.

[בנוגע לאדם וחוה מצינו במדרש² שחתונתם מרומזת בתורה, אבל, רק ברמז, ובתיבות ספורות בלבד].

ב. הסברה הא':
כאשר אברהם שלח את אליעזר לארם נהרים, מסר לו שטר מתנה שכתב ליצחק על כל אשר לו (ושטר זה הראה להם אליעזר) לצורך השידוך.⁶ השאלה היא אבל בנוגע לזמן (תאריך) השטר – האם לכתוב את התאריך שבו יוצא אליעזר לדרכו, או לכתוב את התאריך שבו אמור אליעזר להגיע לארם נהרים, י"ז ימים לאחר זה (שזהו משך זמן הנסיעה)?

ומהפרטים שמספרת התורה בזה – שכאשר אליעזר סיפר פרטי הדברים אודות השליחות ששלחו אברהם ובואו לארם נהרים, אמר: "ואבוא היום", ומפרש רש"י⁴ "היום יצאתי והיום באתי, מכאן שקפצה לו הארץ".

לכתוב התאריך המוקדם, היום שבו יצא אליעזר – למה לו להקדים להוציא מרשותו את כל נכסיו לפני שיש צורך בדבר, במשך י"ז ימי

ובביאור טעם הצורך בקפיצת הדרך, וסיפורו של אליעזר על זה – ישנם שתי הסברות (כדלקמן). ובהקדם – שההסברה השנייה (דלקמן) היא ברוח תורת החסידות ("א חסידישע"), ובזה רואים

(1) מכאן ועד סיום השיחה – תרגום משיחה שהוגהה ע"י כ"ק אדמו"ר ונדפסה בלקו"ש ח"א ע' 34 ואילך.

(2) ראה ב"ר רפ"ח, ועוד.

(3) כד, מב.

(4) מסנהדרין זה, א. ב"ר פנ"ט, יא.

(5) ראה תורה תמימה עה"פ.

(6) ב"ר שם (ופליג בזה על פדר"א פט"ז) – הובא בפרש"י פרשתנו כד, יו"ד. שם, לו.

(7) פדר"א שם.

עלידי לימוד התורה רוכש האדם שלמות לנפשו; הוא קונה את חכמת התורה ומתעלה עלידה. ואילו עלידי קיום המצוות, המלוכשות בדברים גשמיים, הוא מאיר ומזכך את גשמיות העולם. ולפי זה: "זקנה" מסמלת את השלימות העצמית; ואילו "בא בימים" – את תיקון הזולת (העולם). זהו שאומר המדרש: "יש לך אדם שהוא בזקנה ואינו בימים" – הוא עוסק אך ורק בקניית שלמות בנפשו, ואינו משתדל להאיר את סביבתו; "בימים ואינו בזקנה" – הוא עוסק בהארת העולם בלבד, ואילו על עצמו הוא שוכח. "אבל כאן, זקנה כנגד ימים וימים כנגד זקנה" – אברהם עסק בשני הקווים, ובכל אחד מהם בשלמות.

(לקוטי שיחות כרך ג, עמ' 773)

ואבוא היום אל העין (כד, מב)

יפה שיחתן של עבדי אבות (רש"י)

העניין דשיחת עבדי אבות – רומז להתבטלות מוחלטת של האדם לגבי הקב"ה: שיחה משמעה שהאדם מכיר באי-היכולת שלו לסמוך על כוחותיו, ועליכן הוא מוכרח להתפלל אל הקב"ה – "אין שיחה אלא תפילה". עבדי אבות היינו, האדם הוא כמו עבד, שאין לו כל מציאות משלו והוא תלוי לגמרי באדונו. התבטלות זו עושה את האדם כלי להשפעה באופן ד"הוא ישלח מלאכו לפניך", היינו שההבטחה מובטחת מראש; המלאך הולך לפניו ומבטיח מלכתחילה את ההצלחה.

(לקוטי שיחות כרך כה, עמ' 103)

ויביאה יצחק האוהלה שרה אמו (כד, סז)

האהלה שרה אמו: ...שכל זמן ששרה קיימת – היה נר דלוק מערב שבת לערב שבת, וברכה מצויה בעיסה, וענן קשור על האוהל; ומשמתה – פסקו; וכשבאת רבקה חזרו (רש"י)

יצחק לקח את רבקה לאשה לאחר שראה אצלה את הנס של "נר דלוק מערב שבת לערב שבת". מכאן שרבקה נהגה להדליק נרות שבת עוד קודם נישואיה. רבקה היתה אז בת שלוש שנים (פירוש רש"י בראשית כה, כ), ואף-על-פי-כן קיימה את מצוות הדלקת הנר!

יתרה מזאת: לאחר פטירת שרה אמנו ודאי היה אברהם אבינו מדליק נרות בערב שבת (שהרי קיים אברהם את כל התורה כולה), ובכל זאת, כשרבקה הגיעה לביתו של אברהם – גם היא הדליקה נרות. מכאן חיזוק גדול לעניין הדלקת נרות שבת-קודש עלידי בנות ישראל כבר מגיל שלוש.

* * *

"מעשה אמהות – סימן לבנות". לאור הנ"ל יובן מה שרש"י מונה ומפרט כאן את שלושת הניסים בסדר זה דווקא:

כאשר ילדה מגיעה לגיל חינוך, היא מתחילה להדליק נרות שבת קודש. מאוחר יותר, כשהיא מתבגרת עוד קצת, היא מצטרפת לעבודות הבית, ובין השאר עוסקת בעיסה ומקיימת מצוות חלה. בשלב מתקדם עוד יותר, לאחר נישואיה, היא מקיימת את מצוות טהרת המשפחה, שנרמזה ב'ענן' (שהרי טהרה מביאה לידי 'ענן' השכינה).

(לקוטי שיחות כרך טו, עמ' 168)

לבני יצחק¹². ולכן: לא היתה אפשרות להתחיל את הוצאתה של רבקה מבין החוחים – עלידי שליחותו של אליעזר – לפני שרבקה נעשית בת שלוש שנים ויום אחד (כיון שלא היה עדיין הכוח לכך); ולאידך, כשנתאפשר להוציאה מבין החוחים (כשנעשית בת שלוש שנים ויום אחד), יש להוציאה משם מיד, ולא להשאירה בין החוחים זמן מיותר. ומשום זה הוצרכה להיות קפיצת הדרך – "היום יצאתי והיום באתי".

וכיון שבבואו לארם נהרים לקחת את רבקה הבין אליעזר שבודאי יטענו לכן ובתואל שרבקה תישאר עימהם עוד משך זמן (ואכן "ויאמר אחיה ואמה תשב הנערה אתנו ימים או עשור"¹³) – הקדים ואמר: "היום" – דעו לכם שהמדובר הוא בעניין שתלוי ברגעים ("עס האַנדלט זיך אין מינוטן"), וחבל על כל רגע, והראיה – ש"היום יצאתי והיום באתי".

ד. סיפור הנ"ל בתורה – ככל עניני התורה – מהוה הוראה גלויה אלינו, כדלקמן.

ובהקדמה¹⁴ – שנוסף על הביאורים בפנימיות התורה שיש בכל עניין, יש בו גם הוראה גלויה, וראיה לדבר, שישנם כאלה שלעת-עתה אינם לומדים פנימיות התורה, ואף-על-פי-כן לומדים חומש, כך שההוראה מהסיפורים שבחומש צריכה להיות הוראה גלויה ומובנת גם להם.

– סוף סוף ילמדו כל בני-ישראל פנימיות התורה, כרצונו של רבינו הזקן – שבודאי יתקיים ("ער וועט דאָס אויספירן") – שתורת החסידות תהיה נחלת כלל ישראל¹⁵. ובפרט עכשיו, כשנמצאים בזמן הסמוך לביאת המשיח, ודאי ילמדו כל בני-ישראל תורת החסידות, כיון שזוהי ההכנה והכלי לביאת המשיח, כמענה של משיח לבעל שם טוב על שאלתו אימתי קא אתי מר –

12) פרשתנו כד, ד.

13) שם, נה.

14) מכאן ועד סוף הסעיף – מהנחה בלתי מוגה.

15) ראה סה"ש תש"ד ע' 93. אגרות-קודש אדמו"ר מוהרי"צ ח"י ע' דש. לקו"ש ח"ט ע' 344. ועוד.

הנסיעה?! ובפרט עליפי פסק המשנה⁸ ש"אדם חייב להיות חס על נכסיו", ואם כן, בשלמא מאותו יום שאליעזר מגיע לארם נהרים, מוכרח הוא ליתן כל נכסיו ליצחק לצורך השידוך, אבל לא י"ז יום קודם לכן;

ולכתוב את התאריך שבו אמור להגיע אליעזר לארם נהרים – הרי זה שטר מאוחר, אשר, עם היותו כשר, הרי אין לעשות זאת לכתחילה, כיון שאינו "גלאטיק" כל כך, דמחזי כשיקרא⁹. ולכן: כדי שאברהם יוכל לכתוב את התאריך של היום שבו נכתב השטר, היום שבו יצא אליעזר, וביחד עם זה, לא יוציא מרשותו את כל נכסיו קודם שיש צורך בכך – היה צורך בקפיצת הדרך ("היום יצאתי והיום באתי").

ובבוא אליעזר לארם נהרים, שאז הוצרך להראות את השטר מתנה לבתואל ולבן – הנה כדי שלא ישאלוהו על זמן השטר, הייתכן שזמן השטר הוא מהיום, הרי זה שטר מאוחר, שאצל אברהם הרי הוא "מחזי כשיקרא" – הקדים ואמר: אל תשאלו קושיות – "היום יצאתי והיום באתי".

ג. והסברה הב':

אודות רבקה בהיותה בבית בתואל ולבן – איתא במדרש¹⁰ "למה היא דומה כשושנה בין החוחים", אשר, דווקא "בין החוחים" גדלה השושנה, והם (החוחים) שייכים לגידולה וצמיחתה של השושנה¹¹, וכדי להוציאה את השושנה מבין החוחים – למרות התנגדותם של החוחים שאין מניחים להוציאה מביניהם, כיון שבזכותה יונקים גם הם חיותם, עלידי זה שמשקים את כל שטח המקום שבו גדלה השושנה – יש צורך בטענה וכוח כו'.

וכשמלאו לרבקה שלוש שנים ויום אחד, שאז נעשית ראויה לביאה, להינשא ליצחק – היה זה הכוח והטענה לקשר את רבקה עם קדושה ולהוציאה מבין החוחים. ומיד שלח אברהם – שהרגיש בדבר זה – את אליעזר להביא את רבקה, באמרו: "אל ארצי ואל מולדתי תלך ולקחת אשה

8) ערכין פ"ח מ"ד.

9) ראה שו"ע חו"מ סמ"ג סי"ג ובש"ך שם.

10) שהש"ר פ"ב, ב (א).

11) ראה זח"ב כ, ב.

פרשת חיי־שרה

מאה שנה ועשרים שנה ושבע שנים (כג,א)

מבואר בתורת החסידות, שיש כאן רמז לכל כוחות הנפש: "מאה שנה" – רצון ותענוג (כוחות מקיפים); "עשרים שנה" – מוחין (חכמה ובינה, עיקר המוחין); "שבע שנים" – שבע המידות. הרי שמספר זה מורה על שלמות העבודה בכל כוחות הנפש. ואף ששלמות זו היתה קיימת גם באברהם, כמובן, היא באה לידי ביטוי בשרה ואף במספר ימי חייה. בטעם הדבר יש לומר, דהנה אברהם מצד עצמו היה מעל העולם, "שכל הנעלם מכל רעיון". ואילו שרה – בחינת נוקבא, מלכות, שורש הזמן והמקום, שהם גדרי העולם – המשיכה ופעלה את ענייניו בתוך גדרי העולם. ומכיוון שעיקר העבודה היא בעולם דווקא, לעשות ממנו דירה להקב"ה, לכן נרמזת שלמות העבודה בחיי שרה דווקא, רמז שגם העבודה בעולם צריכה להיות בכל כוחות הנפש.

(ספר השיחות תשמ"ח כרך א, עמ' 85)

ויקם שדה עפרון (כג,ז)

תקומה היתה לו, שיצא מיד הדיוט ליד מלך (רש"י)

לשדה היתה תקומה עליידי שנכנס לרשותו של אברהם, עוד קודם קבורת שרה. ואף בעבודה הרוחנית כך: כאשר יהודי בא לאיזה מקום, שפשוט שהגיע לשם בשליחות אלוהית כדי "לעשות ממנו ארץ־ישראל" – עליו לדעת שעצם הימצאו במקום זה, עוד לפני שקיים בו איזו מצווה, פועל על המקום עלייה ותקומה – יציאה מיד הדיוט, עליידי עצם העניין שהוא ברשות ישראל.

(לקוטי שיחות כרך לה, עמ' 87)

ואברהם זקן בא בימים (כד,א)

"יום" – רומז לאור וגילוי, ככתוב (בראשית א) "ויקרא אלוהים לאור יום". "ימים" (לשון רבים) – רומזים לשני סוגי אור וגילוי: האור האלוהי הנמשך בעולם עליידי העבודה בתורה ומצוות, והאור הנמשך עליידי ההתעסקות בדברי הרשות לשם שמים.

"ואברהם זקן בא בימים" – אברהם אבינו עבד את עבודתו בשלמות בהמשכת שני סוגי האור האמורים, שכן גם ענייני הרשות שלו היו בבחינת "חולין שנעשו על טהרת הקודש". עליידי זה זכה והגיע לדרגה נעלית בהשגת הבורא (זקן – זה שקנה חכמה).

(אור תורה דף קט, עמ' 218)

ואברהם זקן בא בימים (כד,א)

יש לך אדם שהוא בזקנה ואינו בימים, בימים ואינו בזקנה, אבל כאן – זקנה כנגד ימים וימים כנגד זקנה (מדרש רבה)

"זקן" – "אין זקן אלא זה שקנה חכמה" (קידושין לב), היינו אדם שלומד תורה. "בא בימים" – הגיע עם כל ימיו, אדם שבכל יום ויום פועל ועוסק בקיום המצוות.

לכשיפוצו מעינותיך חוצה¹⁶. וביאור שייכות הפצת מעיינות החסידות לביאת המשיח: ענינו של משיח – שיגלה פנימיות התורה¹⁷. וכמו שכתב הרמב"ם¹⁸ "לא נתאוו החכמים והנביאים ימות המשיח... אלא כדי שיהיו פנויין בתורה וחכמתה", וממשיך – כדי שלא יהיה מקום לטעות לאיזה חלק בתורה מכוונים הדברים – וישיגו דעת בוראם... שנאמר¹⁹ כי מלאה הארץ

וכיון שענינו של משיח הוא גילוי פנימיות התורה, מובן, שההכנה והכלי לזה נעשה עליידי לימוד פנימיות התורה. ובכל אופן, כיון שלעת־עתה ישנם עדיין כאלה שאינם לומדים פנימיות התורה, ובכל זאת לומדים חומש, הרי זה ראייה שבכל עניין שכתורה יש גם הוראה גלויה.

ה. וההוראה מסיפור התורה הנ"ל אודות קפיצת

סוף סוף ילמדו כל בני־ישראל פנימיות התורה, כרצונו של רבינו הזקן – שבודאי יתקיים – שתורת החסידות תהיה נחלת כלל ישראל

הדרך – היא בבחינת "מעשה אבות סימן לבנים": קפיצת הדרך שנעשתה כדי שרביקה לא תישאר בבית בתואל רגע מיותר, מהוה "סימן לבנים" – שאין ליהודים ליפול ברוחם ("אַרְאָפְפָאֵלָן ביי זיך") בגלל חשכת הגלות, כיון שבודאי ימהר הקב"ה את הגאולה שלא נצטרך להישאר בגלות רגע מיותר. כשם שבגלות מצרים, שרש לכל הגלויות, נאמר²² "בעצם היום הזה יצאו גו'", ואיתא במכילתא²³ "כיון שהגיע הקץ לא עיכבן המקום כהרף עין", כך גם – "כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות" – ביציאה מגלות זה; צריכים רק להשלים את ה"פכים קטנים"²⁴, ומיד לאחר זה תהיה הגאולה השלימה עליידי משיח צדקנו.

(קטעים משיחת שבת פרשת חיי שרה, מבה"ח כסלו ה'תשי"ג. תורת מנחם כרך ז, עמ' 177-181)

דעה את ה", שזהו לימוד פנימיות התורה, ידיעת השתלשלות והספירות כו'. ועליפי זה יש לבאר זה שהרמב"ם מביא גם סיום הפסוק, "כמים לים מכסים" – כיון שלימוד פנימיות התורה פועל רגש הדביקות עם אלקות, שאינו דבר נפרד ומציאות לעצמו, אלא כל מציאותו היא אלקות, בדוגמת דגים שמכוסים במי הים עד שכל מציאותם היא מציאות הים²⁰. – ולהעיר גם מדברי רבי עקיבא שבני־ישראל ותורה הם כדגים שבים²¹, אלא, שרבי עקיבא אומר איך שמתחייב הדבר על־פי שכל, "ומה במקום חיותנו וכו'", ואילו לימוד פנימיות התורה פועל שנעשים באמת כמו דגים שבים. וגם אם לא אוחזים בזה ("מ'הָאֵלֶט ניט דערביי"), הרי, מצד פנימיות התורה כן הוא, וסוף סוף מגיעים לזה.

16) כתר שם טוב בתחלתו. ובכ"מ.

17) ראה פרש"י שה"ש א, ב. לקו"ת צו יז, א ואילך.

18) בסיום וחותם ספרו "משנה תורה".

19) ישע"י יא, ט.

20) ראה תורת מנחם – הדרנים על הרמב"ם וש"ס ע' פח. ועוד.

21) ברכות סא, ב. וראה גם ע"ז ג, סע"ב.

22) בא יב, מא.

23) הובא בפרש"י עה"פ.

24) ראה תורת מנחם – התועדויות ח"ב ע' 181 ואילך.

שליחות המאחדת עולם ואלוקות

השער לכל עבודת השליחות

בעמדנו בהתחלתו ובפתיחתו של כינוס השלוחים העולמי – השלוחים שיחיו של כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו, בכל מרחבי תבל, בארבע כנפות הארץ – צריך להזכיר, בראש ובראשונה את היסוד ולבטא את התפקיד של השלוחים בדורנו זה בכלל, ובפרט החידוש שנתווסף במיוחד בזמן האחרון בעבודת השליחות – לקבל את פני משיח צדקנו בגאולה האמיתית והשלימה.

כמדובר כמה פעמים, נוסף על הנקודה המשותפת בכללות עבודת השליחות של בני ישראל בכלל, כשלוחיו של הקב"ה שהיא "אני נבראתי לשמש את קוני", ובפרט השלוחים של נשיא דורנו – אשר נקודת השליחות הזאת משותפת ושווה בכל הזמנים – מתווסף מזמן לזמן חידוש בשליחות, שליחות מיוחדת, שהיא חודרת את כל ענייני השליחות והיא נעשית ה"שער" שעליה "עולים" כל ענייני השליחות, על אחת כמה וכמה בנידון דידן, שזהו חידוש כללי ועיקרי, שאינו רק פרט (או כלל) בשליחות, אלא הוא עיקר ועניין כללי ביותר, ועד שהוא העניין הכי כללי בתורה – הכנה לביאת המשיח – שמקיף את כל הנקודות והפרטים של עבודת השליחות.

וכפי שכבר דובר פעמים רבות (ובפרט בחודשים והשבועות האחרונים), שעלי פי הודעת חז"ל שכבר "כלו כל הקיצין", וההודעה של כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו, שכבר עשו תשובה גם כן, עד שכבר סיימו את כל ענייני העבודה (אפילו "לצחצח את הכפתורים") ועומדים מוכנים לקבלת פני משיח צדקנו – הרי העבודה והשליחות עכשיו היא: להיות מוכנים בפועל לקבלת פני משיח צדקנו בפועל ממש!

מזה מובן, שהמטרה של כינוס השלוחים העולמי הנוכחי מתבטאת בנקודה זו – להתדבר ביחד ולקבל החלטות טובות על מנת לקיימן בפועל, כיצד לבצע את השליחות המיוחדת של הזמן שלנו: קבלת פני משיח צדקנו.

שליחותו של משיח

...משיח הוא השליח, שעליהו נפעלת שלימות עניין השליחות – יחוד מ"ה ובין [שהחל בשליחות אליעזר בנישואי יצחק ורבקה] – השליחות של הקדוש ברוך הוא להביא את הגאולה האמיתית והשלימה, שאז יהיה שלימות הייחוד של הנשמה והגוף, ישראל וקודשא בריך הוא כולא חד, וגם בעולם – שלימות הגילוי של אלקות בעולם הזה הגשמי, באופן שהעולם כולו נעשה דירה לו יתברך בתחתונים.

על-פי זה מובן מדוע יש במשיח עצמו (גם) הגדר של שליח, שמתבטא בחיבור ויחוד בין שני עניינים (יחוד מ"ה ובין): מציאות לעצמו, כביכול, של נשמה בגוף, בשר ודם [כפסק דין הרמב"ם, שמשח הוא "מלך מבית דוד, הוגה בתורה ועוסק במצוות כדוד אביו כו", ו"ילחום מלחמת ה'", דבר המוכיח שהוא נמצא בעולם שבו קיימים מנגדים, שמשום כך הוא צריך לנהל מלחמה וינצח]; ויחד עם זאת – שלוחו של אדם (העליון) כמותו ממש.

שכן כדי לפעול את יחוד הנשמה והגוף (על-ידי "כוף כל ישראל לילך בה ולחזק בדקה"), ויחוד הרוחניות והגשמיות בעולם, צריכים להיות בו עצמו שני העניינים והתאחדותם יחדיו.

(משיחת שבת פרשת חיי שרה תשנ"ב, התועדויות תשנ"ב כרך א, עמ' 286; 5:294)

נטילת ידיים

ב. רש"י תלמידו סובר ש"נטילה אחת עולה לכאן ולכאן" ו"אם מובטח לו שנטל נטילה הגונה לסעודה", יברך 'על נטילת ידיים' ו'אשר יצר', וברכת 'אשר יצר' אינה נחשבת הפסק, מכיוון שגם 'אשר יצר' שייכת לנטילת ידיים⁷.

ג. הטור הכריע שייטול פעם אחת וישפשף את ידיו זו בזו, ואז (בטרם הגיעה שעת ברכת הנטילה⁸) יברך 'אשר יצר', ולאחר מכן, בשעת ניגוב, כשהגיע זמן ברכת הנטילה, יברך 'על נטילת ידיים'. וכן פסק בשולחן-ערוך.

אמנם אדמו"ר הזקן בסידורו⁹ הכריע ש"היוצא מבית הכסא ונוטל ידיו מעט לברך 'אשר יצר', צריך לנגבן היטב תחילה קודם נטילת ידיים לסעודה. אך מן הדין יכול לברך 'אשר יצר' אחר ברכת 'על נטילת ידיים', ואין בזה משום הפסק בין נטילת ידיים לסעודה". מהלשון ברור, שהנהגה המועדפת היא האמורה בסתם, והשנייה לאחריה¹⁰.

מי שעשה צרכיו ורוצה לאכול סעודה, נוטל ידיו לסעודה ובכך יוצא ידי חובת הנטילה לאחר עשיית צרכיו. הנחת היסוד היא שחובת הרחיצה מבית הכיסא¹ מתקיימת בכל נטילה הכשרה לסעודה². אבל כאן מתעוררת שאלה מתי לברך:

אם יברך תחילה 'אשר יצר'³, ואחר-כך 'על נטילת ידיים' – תהיה ברכת 'אשר יצר' הפסק בין הנטילה לבין ברכתה. ואם יברך תחילה 'על נטילת ידיים' ואחר-כך 'אשר יצר' – תהיה ברכת 'אשר יצר' הפסק בין ברכת הנטילה ובין 'המוציא'. ונחלקו הראשונים בזה⁴:

א. רבי יעקב בן יקר הכריע, שצריך ליטול שתי נטילות: על הראשונה יברך 'אשר יצר'⁵, ועל השנייה 'על נטילת ידיים'⁶.

1) שו"ע סי' ד ס"ח. אבל להיפך – הנוטל מבית הכסא, בדרך-כלל אין זו נטילה בשלימות כראוי לסעודה, ראה להלן בדעת רש"י ובהערות 5, 9.

2) במג"א (סי' ז ס"ק א) הביא דעת ס' היכל הקודש (אות ג), שצריך ליטול אז ג"פ כבשחרית, והמג"א דחה ראיתו, וגם אדה"ז במהדו"ק (סי' ד ס"ח) הביא רק (את דעת המג"א והסדר היום) שא"צ ג"פ (מכיוון שכתב "נטילת ידיים", הרי שצ"ל בכלי כמבואר שם סוף סעיף א. וכן כתב בראש סעיף זה, שצ"ל במים דווקא ולא בכל מידי דמנקי). אבל השע"ת (בס"ד ס"ק כ) מביא בשם מחזיק ברכה (שם אות ו), שרבנן קשישאי נהגו ליטול ג"פ [לסירוגין]. וכן נהג הרבני, וכן נפוץ בין אנ"ש וגם בעלמא (ראה פסקי תשובות סי' ד הע' 171).

3) בשו"ע אדה"ז סי' קסה ס"א במוסגר, מנמק: "מפני שנתחייב בה תחילה, ועוד שהיא תדירה". ואף שמבחינת ברכת 'אשר יצר' עצמה אין מניעה לדחותה אחר המוציא, אך כדי לברך ענט"י כדון, להסוברים כך, חייבים לברך ע"פ הסדר.

4) כמובא בטושו"ע ונו"כ סי' קסה. שבה נתחייב ראשונה, פרישה ס"ק א, ב"ח ד"ה מי שיצא. ועוד, שהיא תדירה, שו"ע אדה"ז סי' ב.

5) כיוון שבנטילה הראשונה אינו נוטל כדון, מסקנת המג"א ס"ק ב ע"פ הב"י (ופי' הפמ"ג, שהכוונה להחיצה בעלמא ללא כלי וכח גבא [כגון ג"פ לסירוגין מבהרה, פסקי תשובות סי' קסה ס"ק א. ובקצות השלחן סי' לג בבדה"ש ס"ק יד יעץ לנוטלים בכלי, לגעת אח"כ בידו השניה שאינה נוטלה, שזה פוסל נט"י לסעודה, שם]). המג"א מוסיף, שהשל"ה הציע שיגע במקום המטונף כדי שיוכל לברך, ודוחהו, שכיוון שנטל כדון, למה יחזור ויגרום טומאה וייטול ויגרום ברכה (ופי' במחצית השקל, שגורם ברכה שאינה צריכה).

והא"ר ס"ק ב הציע, שבנטילה ראשונה יכוון במפורש שלא לצאת, והפמ"ג הסכים לו.

7) וכמו "גביל לתורי" (מי שציווה להאכיל בהמתו תחילה), שאמרו בגמרא (ברכות מא), שאינו נחשב הפסק.

8) מהר"י אבוב הקשה, הרי יכול כבר לנגב ויהיה טהור, ולברך כעת על הנטילה. ותיירץ שכיוון שעלול לגעת ויחזור ידיו להיות טמאות, לכן לא נגמרה הנטילה עד הנטילה השנייה.

9) סדר נט"י לסעודה ס"ו, נדפס בסוף השו"ע ח"א, במהדורה החדשה עמ' תרל.

10) וכמפורש בשו"ע שלו שם ס"א (מהט"ז ס"ק ב): "יותר נכון ליטול ב' פעמים, לפי שרוב פעמים רגילין לשפוך רביעית בבת אחת על שתי ידיו, או על כל אחת בפני עצמה, בשטיפה ראשונה, ושוב אין צריך מים שניים לטהרו, ויש כאן הפסק", ורק "אם נטל נטילה אחת כשרה ושכח לברך עד ששפך מים שניים או ששפך רביעית בבת אחת, לא יברך תחילה 'אשר יצר' ויחזור ויטול שנית ויברך 'על נטילת ידיים', לפי שכבר יצא ידי חובתו בנטילה הראשונה, ואינו יכול לברך 'על נטילת ידיים' על נטילה השניה בלבדה כיוון שאינו מחוייב בה, ואם יברך על נטילה הראשונה אחר השנייה, נמצא שהפסק בין נטילה לברכתה, אלא יברך תחילה 'על נטילת ידיים' על נטילה זו לבדה, ואחר כך 'אשר יצר', שברכת 'אשר יצר' אינה חשובה הפסק בין נטילה ל'המוציא', שלטהרת ידיים היא באה גם כן" (מהמג"א ס"ק ג). ז"א כדעה הא' שבראשונים, ואחר"כ כדעה הב'.

שליחות עם יהודי הודו

קשר עתיק יומין בין חב"ד ויהודי הודו • במשך השנים התעניין הרבי ביהודי הודו; ביקש לסייע בידם בהשגת רבנים ומדריכים רוחניים, ואף נעשה ניסיון למצוא שליח קבוע להודו • בשנת תשל"א נסעו שישה שלוחים צעירים לבקר את יהודי הודו, ובהמשך עמד הרבי בקשר עם היהודים שם • לרגל כינוס השלוחים ויום היארציית של קדושי הודו הי"ד

יהיו בפרס והודו" – 'ימי התמימים' כרך ה' עמ' 170). לשם כך נתבקש הרב אפרים וולף (עמ' 171) "לתת [=להשיג] לשלוחים כתובות בפרס והודו"; ו"לדאוג בקשר לכתובות בפרס והודו" (שם עמ' 173).

ואמנם השלוחים ביקרו בהודו, חיזקו את יהודי המקום ואף נשאו לשבות את השבת בקלקוטה. מארץ הקודש נשלחו להם מצות ('ימי תמימים' שם עמ' 175). בעקבות אותו ביקור קיבל הרבי מכתב מיהודי מבני המקום אשר זכה לקבל מהרבי את המענה הבא ('כפר חב"ד' גיליון 956 עמ' 10, תרגום חופשי מאנגלית, אוסף הר"ר ניסן מינדל):

ב"ה... תשל"א

מור... קלקוטה, הודו, שלום וברכה!

תודה רבה על מכתבך שבו אתה מביע הערכה על ביקורם של ששת השלוחים הצעירים שלנו שביקרו בקהילתכם. אם לשפוט על-פי רוח מכתבך, אני מקווה שאתה וכל חברי הקהילה שלך, עושים כל אשר ביכולתכם כדי לחזק את הדבקות בדרך החיים היהודית בקהילה שלכם. זה יהיה ביטוי ההערכה הגדול ביותר שאתה יכול לעשות עבור התלמידים שביקרו אצלכם, להשאיר להם את הידיעה שביקורם ומאמציהם הביאו לתוצאות מוחשיות, על-פי העיקרון של חכמינו ש"המעשה הוא העיקר" (אבות א, יז).

מהודו ועד ה'צמח צדק'

עוד בימי הצמח צדק תרמו הנדיבים למשפחת ששון ממומביי שבהודו תרומות חשובות להקמת וייסוד בית-הכנסת 'בית מנחם', כיום 'צמח צדק', בעיר העתיקה בירושלים ת"ו (ראו 'תולדות חב"ד בארץ הקודש', קה"ת תשמ"ח, פרק כח, עמ' קצח רג).

מר סלימאן דוד ששון, מצאצאי המשפחה שהתגורר בלונדון, היה יהודי חובב ספרים ונדיב לב. ברשותו היה אוסף ספרים וכתבי יד עתיקים וכו', ובהזדמנות אחת נתבקש על-ידי הרבי לשלוח צילומים של ספר תורה עם צורת כתיבת 'פצוע דכא' בא' או בה' (אגרות קודש כרך וא"ו עמ' קנב).

האיש שלח לרבי גם מפרסומיו (ראה שם כרך יא עמ' קצט), והרבי התייחס אליהם (ראה שם עמ' ר; כרך יט עמ' קט"ק). בהמשך היה מתומכי עבודת חב"ד בצפון אפריקה (כרך יא שם).

אחריות המנהיגים

בחודש אייר תשל"א נסעה הקבוצה השלישית של התלמידים השלוחים לאוסטרליה. הם נתבקשו על-ידי המזכירות לנסוע דרך פרס והודו ("בדרכם

בהודו:

במענה למכתבו מוח"י במנחם-אב, בו שואל להמצב בהודו וכו'.

והנה כנראה אשר מצב היהדות שם אינו כדבעי, וצריך עיון גדול אם יש שם אותם העניינים אודותם כותב. ובכל אופן אין המשרה מתאמת לאברך שעתה נתחתן, וצריך להיות בסביבה של יראי-שמים שומרי תורה ומצוות, או על-כל-פנים בסמיכות לה... גם להרה"ג הרה"ח ר' שמעון אליטוב שליט"א, שהיה אז בחור, הוצעה המשרה. אך הרבי שלל זאת וכתב לו בט"ו מנחם-אב תשי"ז: "מובן שההצעה ליסע להודו אינה מתאימה בשבילו כלל וכלל".

משלוח חומרי יהדות

לא היתה זו הפעם הראשונה ואף לא האחרונה שבה עלה על הפרק עניינם של יהודי הודו. כבר בחודש תמוז תשט"ו כותב הרב א' קוינט, ממזכירות הרבי, להנהלת צאגו"ח: שלום וברכה!

בתודה מאשרים אנו קבלת מכתבכם מט' תמוז בנידון המדריך יצחק אברהם של 40 המשפחות בהודו, ושלחנו לו בדואר הרגיל קיצור שולחן-ערוך עברית ואנגלית (4 כרכים), קיצור שולחן-ערוך באנגלית, כל הוצאת ד"ר ליהמן, 2 כרכים טאקס וטיילס מכורכים (מארבע שנים), 20 טאקס

מחודשים שונים (שאינם נכללים בהנ"ל), קאמפליט האלידיי חנוכה, פורים, פסח ושבועות, וגלות מעלאדיאס.

הודענו גם כן להמדריך הנ"ל נידון המשלוח. בטח תראו לבקר אותם מזמן לזמן ולראות מה שיש לעשות בשבילם להתפתחותם הרוחנית, ותודיעונו מזה.

כצאן ללא רועה

כפי שהובא בתחילת הרשימה, גם בח"י באלול תשל"ו (ניצוצי אור למזכיר הרה"ח ר' ניסן מינדל ז"ל עמ' 77) התייחס הרבי לעליית מנהיגים רוחניים לארץ-ישראל, בעוד עדתם וקהילתם נותרו בחו"ל ("ותיכף ומיד התחיל תהליך ההתבוללות של אחינו בני-ישראל שנשארו"). באותה איגרת מוסיף הרבי בכאב ומציין:

בהודו (אינדיא) היה ממש כדברים האמורים ובאותן התוצאות.

נסיים בביטוי מעניין של הרבי (איגרות קודש כרך טו, עמ' תמב) שאיננו קשור לנושא השליחות דווקא, אלא להודו במובנה הכללי:

ולא כמנוחת הנפש של בני הודו להבדיל שהוא הפסק ושביטה, אלא מנוחה אליה שואפים בני-ישראל שהיא עלייה מחיל אל חיל, אל השלימות, הטוב והיופי.

מינוי ל'התקשרות'

אפשר לקבל את גיליון 'התקשרות'

ישירות הביתה באמצעות הדואר

מינוי לשנה: 276 ש"ח (ב-4 תשלומים)

מינוי לחצי שנה: 140 ש"ח (ב-2 תשלומים)

את השם, הכתובת והתשלום יש להעביר לפי הכתובת:

'התקשרות', מחלקת המנויים, ת"ד 14 כפר-חב"ד 60840.

כמו-כן אפשר להירשם בטלפון ולשלם בכרטיס אשראי, בטל' 072-2770130

אם הדבר נכון לגבי כל הקהילות בכל המדינות, דבר זה חשוב במיוחד עבור הקהילה שלך שמצטמקת, כפי שאתה מציין, משום שללא ספק, העול של שימור הקהילה היהודית מוכרח להיות מונח על כתפיהם של פחות אנשים. לכן זה מטיל מידה נוספת של אחריות על כתפי המנהיגים ושל כל אלה שנותרו מאחור כדי "לנהל את העניינים בהיעדרו של המנהל". כדאי לזכור שיש לנו הבטחת חז"ל ש"הבא לטהר עצמו (ואת אחרים) מסייעין אותו מלמעלה" (יומא לח, ב).

הייתי מעריך את העברת תוכנו של מכתב זה לכל המנהלים והחברים של בית הכנסת שלכם, מכיוון שהמילים האלה מכוונות במפורש לכל אחד ואחד מהם. יתן השם יתברך שיהיו לך בשורות טובות לדווח עליהן. זכות הרבים בוודאי תעמוד באופן מתמיד לך ולמסייעים לך.

ובמיוחד בבואנו עתה מחג מתן תורתנו, התורה הנצחית שהיא מעבר לזמן ומקום וידועה בתור "תורת חיים" משום שהיא המדריך האמיתי בחיי היום-יום וגם עושה את החיים לכאלה שיהיה שווה לחיות אותם, שווה עבור יצירתו של הבורא שנקראת "אדם", מילה שמקורה ב"אדמה לעליון" (שבת לב, ב). באיחולים לבביים מלאי תפילה ובדרישת שלום לכל חברי הקהילה שלכם, ובציפייה לקבל בשורות טובות, וטובות עוד יותר מזמן לזמן, בברכה (חתימת יד-קדשו).

עלייה – וקוץ בה!

בי"ט כסלו תשל"א פנה האדמו"ר מביאלה הרה"צ רבי יחיאל יהושע רבינוביץ במכתב אל הרבי, ואליו צירף מאמר שהתפרסם ב'המודיע' אודות מצוקתה הרוחנית של יהדות הודו, וביקש מהרבי לפעול בעניין זה.

בענותנותו הרבה לא השיב לו הרבי כי הוא אכן עוסק בנושא זה מכבר, אלא הסתפק בדברים הבאים (אגרות קודש כרך ז' עמ' לח):

לתוכן מכתב כבוד-תורתו – זה כמה וכמה שנים שביקשתי והתחננתי לפני ראשי עסקי העליון [ה] שבתעמולתם לעלייה מחוץ-לארץ לא יתחילו ברבנים וכו', שבעליית הנוכרים-לעיל [=רבנים ומנהיגים רוחניים] מתמוטטת כל הקהילה וכו'.

וכנראה לא הצלחת.

ולא עוד אלא כשהרבנים העריקים מהקהלות שלהם עולים לארץ הקודש תבנה ותכונן – יראי שמים שבארץ הקודש תבנה ותכונן נותנים להם יישר כח וכו' וכו'!

והאומנם עלידי מאמר במכתב-עת וכיוצא-בזה יכופר ענין זה?

ואכן, כמה שנים קודם לכן אנו מוצאים איגרת ארוכה שכתב הרבי לאחד מחשובי הדיינים בארץ-הקודש, הרה"ג ר' ניסן וקסמן (ערב ר"ח השלישי, ה'תשכ"ח – אגרות קודש כרך כה עמ' קנד'קנו), בנושא תעמולת שליחי העלייה להעלאת רבנים ומדריכים רוחניים לארץ הקודש. הנמען זכה למכתב זה בהמשך "לעצם מכתבו, היה לי לקורת רוח לראות שליכו ער למצב אחינו-בני-ישראל בגולה הודו..."

רב זמני להצלה מיידית

בז' כסלו תשל"ל (אגרות קודש שם בשולי הגליון) כותב מזכירו של הרבי: לכבוד הרב יהוסף שי' רלב"ג, משרד הדתות, רח' יפו 30, ירושלים, שלום וברכה!

"הננו לאשר בזה קבלת העתק בקשת קהלת הודו הזקוקה לרב באופן דחוף.

"ובשים לב לגודל המחסור בכוח אדם במשרות הקודש, ולאידך לחומר המצב שם, הנה כדי להביא הצלה פורתא על כל פנים באופן זמני, שלא יישארו כצאן אשר אין להם רועה וגם לא יתרגלו שאפשר גם בלי רב וכו', מוכרח שישלחו מארץ הקודש תבנה ותכונן לשם רב באופן זמני, לשנה וכדומה, וכמו שרגילים היו לעשות לשלוח שוחטים למדינות רחוקות בקשר עם יבוא בשר וכו'.

"ומלבד התועלת בזה כנ"ל, אפשר שהרב יוכל להיות הממוצע למצוא אחר כך רב תמידי למלא מקומו, ואפשר גם כן שימצא מספר מצומצם על-כל-פנים של אברכים משם שיסעו ללמוד בשיבות וביניהם כאלה שיהיו רבנים ושוחטים.
"ונתעניין לדעת מה נעשה בדבר הזה ותשואות חן מראש על ההודעה".

משבר גשמי ורוחני

עד כמה היה הרבי מעורב בענייני יהדות הודו יעיד המכתב בחורף שכתב הרבי בשנת תשל"ל ל"טשוורס, הרטס, אנגליה" (כפר חב"ד גיליון 956, תרגום מאנגלית, אוסף מינדל, עמ' 9-10):

שלום וברכה!
הואב לידיעתי שהקהילה היהודית בבומביי עומדת לפני משבר רציני. עליפי המידע שבידי, שלכאורה מגיע ממקור מוסמך, חיים שם בהווה כ-450 יהודים מבגדד, בשעה שקהילת "בני-ישראל" מונה כמה אלפים שנפוצים על פני כל הודו.

שניים מתוך שלושת בתי-הספר היהודים הקיימים צפויים להיסגר בחודש מאי 1970, במידה מסויימת בגלל מחסור בכספים, ובמידה מסויימת בגלל שמספר התלמידים פחת. בית-הספר היהודי הגדול ביותר הוא "בית הספר יעקב ששון", שכ-400 תלמידים, כולל כמה מן [קהילת] "בני-ישראל", מקבלים בו פחות או יותר חינוך ללא תשלום וארוחות בחינם. עם זאת, עקב מחסור בכספים, הארוחות בחינם עלולות להיפסק בקרוב, וארוחות קלות יינתנו רק לילדים היותר עניים.

עוד נמסר לי שיתומים ואלמנות עניים, והזקנים, ניצבים לפני קשיים גדלים והולכים עקב קיצוצים בקיצבאות החודשיות שלהם, וכו'. דוגמה טובה לכך היא האשה האלמנה הטרייה של חזן בית-הכנסת "מגן דוד", שנותרה עם שמונה ילדים ומצבה הוא שלמרבה הצער אין היא מסוגלת עוד לכלכל את חיי המשפחה כפי הראוי לבני המעמד הבינוני שאליו הם הורגלו. מאחר שאני מכיר את ההתעניינות האישית העמוקה שלך בקהילה היהודית בהודו, ובמיוחד בבומביי, ועד כמה אבותיך פעלו כדי לספק שירותים חינוכיים וחברתיים חיוניים לאחינו שם, אני בטוח שתתבונן במצב הנוכחי, ותעשה כל אשר ביכולתך בהתאם למסורת הגדולה של משפחתך.
[ככל הנראה מדובר בנדיב יהודי ממשפחת ששון שהתגורר באנגליה].

לא כל אחד מתאים

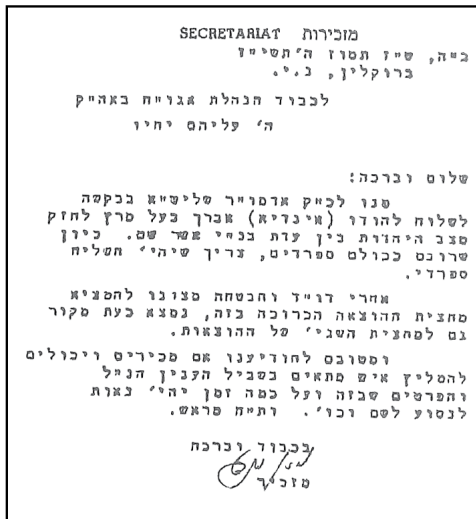
בט"ז תמוז תשי"ז שיגרה מזכירות הרבי את האיגרת הבאה להנהלת אגו"ח באה"ק (צילומה

פורסם ב'התקשרות' גליון שה עמ' 13):

פנו לכ"ק אדמו"ר שליט"א בבקשה לשלוח להודו (אינדיא) אברך בעל מרץ לחזק מצב היהדות בין עדת בני [=בני-ישראל] אשר שם. כיוון שרובם ככולם ספרדים, צריך שיהיה השליח ספרדי.

אחדי דו"ד [=דין ודברים] והבטחה מצדנו להמציא מחצית ההוצאה הכרוכה בזה, נמצא כעת מקור גם למחצית השניה של ההוצאות.

ומטובם להודיענו אם מכירים ויכולים להמליץ איש מתאים בשביל העניין הנ"ל והפרטים שבו ועל כמה זמן יהיה נאות לנסוע לשם וכו'. ות"ח [=ותשואות חן] מראש.

הרה"ח ר' אליעזר קרסיק, אז מראשי אגודת חסידי חב"ד, שיגר את מכתב המזכירות ליו"ר צעירי-אגודת-חב"ד דאז, הרה"ח ר' ישראל לייבוב (כ"ט תמוז תשי"ז), והוסיף:

"היות שכבודו מכיר את הספרדים, כיוון שבא במגע תמידי איתם, אולי יוכל למצוא איש המתאים לתפקיד הזה וגם ירצה לקבל עליו התפקיד (למותר להדגיש בפניו שרצוי איש כזה שירצה להיות מודרך עלידי כ"ק אדמו"ר שליט"א). אבקש מכבודו להתעניין בזה במרץ ולהודיענו בהקדם".

כחודש לאחר הפרסום הנ"ל, בכ"ה במנחם-אב תשי"ז (אגרות קודש כרך טו עמ' שנד), כתב הרבי לפלוני שהציג את מועמדותו לשליחות